

VENDIM

Nr.752, datë 8.9.2010

PËR MIRATIMIN E "STANDARDEVE TË SHËRBIMIT TË KUJDESTARISË PËR FËMIJËT NË NEVOJË"

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 4 të nenit 18 të ligjit nr.9355, datë 10.3.2005 "Për ndihmën dhe shërbimet shoqërore", të ndryshuar, me propozimin e Ministrit të Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e "Standardeve të shërbimit të kujdestarisë për fëmijët në nevojë", sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.
2. Ngarkohet Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta për nxjerrjen e udhëzimit në zbatim të këtij vendimi.
3. Ngarkohen Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, Ministria e Brendshme, Ministria e Drejtësisë, Ministria e Arsimit dhe Shkencës dhe Ministria e Shëndetësisë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI

Sali Berisha

STANDARDET E SHËRBIMIT TË KUJDESTARISË PËR FËMIJËT NË NEVOJË

GUSHT 2010

SEKSIONI 1

FËMIJËT DHE TË RINJTË

I.Sensi pozitiv i identitetit

Fëmijëve dhe të rinjve u ofrohet shërbim kujdestarie që promovon një sens pozitiv të identitetit të tyre.

2. Familja dhe shokët

Fëmijët dhe të rinjtë në kujdestari inkurajohen dhe ndihmohen për të ruajtur dhe forcuar lidhjet me familjen dhe shokët.

3. Të drejtat e fëmijëve

Fëmijët dhe të rinjtë duhet të trajtohen me dinjitet dhe privatësia e tyre duhet respektuar. Në bazë të informacionit që u ofrohet, në përputhje me moshën, ata bëjnë zgjedhjet e tyre dhe kanë pikëpamjet e tyre të pavarura, përfshirë edhe ankimet të cilat duhen dëgjuar dhe konsideruar në të gjitha vendimet e marra lidhur me mirëqenien e tyre.

4. Vlerësimi i ndryshimeve

Fëmijëve dhe të rinjve u ofrohet shërbim kujdestarie duke marrë në konsideratë moshën, nivelin e zhvillimit, nevojat individuale të vlerësuara, gjendjen shëndetësore, paaftësinë, gjininë, situatën familjare, kulturën, përkatësinë etnike, besimin fetar dhe identitetin seksual.

5. Fëmija dhe punonjësi social

Një punonjës social për çdo fëmijë/të ri të vendosur në kujdestari

6. Vlerësimi i fëmijëve

Vlerësimi i nevojave të fëmijës duhet bërë përpara se fëmija të sistemohet në familjen kujdestare. Vetëm në rastet emergjente vlerësimi i nevojave të fëmijës bëhet pas sistemimit, por sa më shpejt të jetë e mundur.

7. Plani i kujdesit dhe vlerësimet

Për çdo fëmijë në kujdestari hartohet një plan individual kujdesi. Fëmijët në varësi të moshës, si dhe pjesëtarët e familjes marrin pjesë në hartimin e planit të kujdesit.

8. Përshtatja e familjes kujdestare me fëmijën

Fëmijët dhe të rinjtë sistemohen në familje kujdestare të cilat përzgjidhen në bazë të kapaciteteve të tyre për të përmbushur nevojat e vlerësuara të fëmijëve.

9. Një ambient i sigurt dhe pozitiv

Familjet kujdestare sigurojnë një ambient të sigurt, të shëndetshëm dhe pozitiv për fëmijën.

10. Siguria dhe mbrojtja e fëmijëve

Fëmija / i riu në kujdestari është i mbrojtur nga abuzimi dhe neglizhimi.

II. Shëndeti dhe zhvillimi

Nevojat për shëndet dhe zhvillim për fëmijët dhe të rinjtë e vendosur në kujdestari vlerësohen dhe plotësohen.

12. Edukimi

Nevojave për edukim të fëmijës në kujdestari u kushtohet vëmendje dhe u jepet prioritet i veçantë. Fëmijët inkurajohen dhe mbështeten për të arritur potencialin e tyre të plotë. Edukimi përfshin edhe përgatitjen e fëmijës me aftësitë e duhura sociale dhe praktike për jetën.

13. Përgatitja e fëmijës/të rinjve për t'u larguar nga familja kujdestare

Fëmijët dhe të rinjtë ndihmohen në drejtim të zhvillimit të aftësive, njohurive dhe kompetencave të nevojshme për një jetë të pavarur. Atyre u jepet mbështetje dhe udhëzime të vazhdueshme për ta përballuar pozitivisht largimin nga familja kujdestare.

SEKSIONI 2

PRINDËRIT KUJDESTARË

14. Vlerësimi dhe miratimi i prindërve kujdestarë me lidhje ose pa lidhje gjaku

Prindërit kujdestarë aplikues i nënshtrohen vlerësimit për aftësitë e tyre për të kryer detyrën e kujdestarit të cilët fillimisht miratohen nga Komisioni Multidisiplinar i Kujdestarisë dhe më pas nga gjykata, e cila jep vendimin final të vendosjes së një fëmije në kujdestari.

15. Monitorimi dhe mbështetja

Familja e aprovuar kujdestare, ku është sistemuar një fëmijë, monitorohet nga një punonjës social i kualifikuar. Ky person mundëson dhe siguron që familja kujdestare të ketë akses në informacione, shërbime dhe mbështetje profesionale, me qëllim që fëmijës në nevojë t'i ofrohet një shërbim cilësor.

16. Trajnimi

Prindërit kujdestarë janë të detyruar të marrin pjesë në trajnime të vazhdueshme për t'u pajisur me njohuri dhe për t'u aftësuar në ofrimin e një shërbimi kujdestarie cilësor.

17. Rivlerësimi i prindërve kujdestarë

Prindërit kujdestarë marrin pjesë në rivlerësime të rregullta që kanë të bëjnë me kapacitetin e tyre për të ofruar një shërbim cilësor dhe për të identifikuar boshllëqet gjatë shërbimit të kujdestarisë.

SEKSIONI 3

INSTITUCIONET DHE STRUKTURAT E PËRFSH IRA NË SHËRBIMIN E KUJDESTARISË

18. Politika efektive për kujdestarinë

Këshilli bashkiak/ i komunës dhe struktura të tjera lokale miratojnë politikat rajonale të kujdestarisë për fëmijë, alokojnë fondet e nevojshme për promovimin dhe ofrimin e shërbimeve parandaluese, të kujdestarisë, si dhe alternativave të tjera për mbrojtjen e sigurt të fëmijëve dhe të rinjve në nevojë.

19. Menaxhimi dhe monitorimi i shërbimit të kujdestarisë

Pushteti vendor është përgjegjës për përzgjedhjen cilësore të familjeve kujdestare. Ai organizon dhe plotëson të gjitha kushtet e domosdoshme për ofrimin e shërbimit të kujdestarisë në komunitetin e vet, në përputhje me standardet shtetërore të shërbimit të kujdestarisë, duke qenë subjekti përgjegjës për zbatimin e kushteve ligjore, standardeve dhe ofrimin të shërbimit me profesionalizëm nga punonjësit socialë dhe kujdesit nga familjet kujdestare. Inspektorati i Ndihmës Ekonomike, Pagesës për Aftësi të Kufizuar dhe Shërbimeve Shoqërore është përgjegjës për monitorimin e standardeve të shërbimit të kujdestarisë në të gjithë vendin.

20. Trajnimi dhe kualifikimi

Institucionet e përfshira në ofrimin e shërbimit të kujdestarisë publike apo private, organizatat joqeveritare, agjenci të licencuara rekrutojnë staf profesionist, të kualifikuar për të siguruar një shërbim cilësor për fëmijët në nevojë.

21. Kujdestari cilësor për fëmijët në nevojë ofrohet nga familje kujdestare të trajnuara dhe të gatshme për ofrimin e shërbimit

Pushteti vendor, shërbimet e përkujdesit komunitar, organizatat dhe agjencitë e licencuara, bazuar në nevojat e identifikuar në bashkitë/komunat përkatëse mundësojnë dhe sigurojnë familjet kujdestare të gatshme për sistemimin e fëmijëve në nevojë në kujdestari.

22. Familja kujdestare për kujdes të veçantë

Pushteti vendor, shërbimet e përkujdesit komunitar, organizatat dhe agjencitë e licencuara, bazuar në nevojat e identifikuar në bashkitë/komunat përkatëse mundësojnë dhe sigurojnë familjet kujdestare të posaçme për fëmijët / të rinjtë me aftësi të kufizuara, apo me probleme në sjellje etj.

23. Komisionet multidisiplinare të kujdestarisë

Komisionet Multidisiplinare të Kujdestarisë të ngritura pranë Sektorit të Shërbimeve Sociale në bashkitë dhe komunat përkatëse janë një organizëm i përbërë nga përfaqësues të disiplinave të

ndryshme. Ata mundësojnë verifikimin e cilësisë së procedurave të ndjekura në vlerësimin e familjeve kujdestare. Ata rekomandojnë një familje kujdestare në interesin më të mirë të fëmijës.

24. Deklarimi i shqetësimeve dhe ankimi

Inspektorati i Ndihmës Ekonomike, Pagesës për Aftësi të Kufizuar dhe Shërbimeve Shoqërore në nivel qendror dhe rajonal, zyra e ndihmës dhe e përkujdesjes shoqërore në bashki / komunë, organizatat joqeveritare / agjenci të licencuara në ofrimin e shërbimit të kujdestarisë, kanë procedura të qarta për të siguruar që fëmijët, familjet e tyre, familjet kujdestare dhe të tjerë persona dashamirës dhe të interesuar mbi mirëqenien e fëmijës, të deklarojnë shqetësimet dhe ankesat rreth çdo aspekti të shërbimit të kujdestarisë.

SEKSIONI 1

FËMIJËT DHE TË RINJTË

1. Sensi pozitiv i identitetit

Fëmijëve dhe të rinjve u ofrohet shërbim kujdestarie që promovon një sens pozitiv të identitetit të tyre.

Kriteret:

1.1 Prindërit kujdestarë dhe punonjësit socialë promovojnë vetëbesimin dhe vetëvlerësimin e fëmijëve të sistemuar në kujdestari duke ndjekur këto hapa në punën e tyre:

- Dëgjojnë fëmijët me vëmendje;
- Përfshijnë fëmijët në marrjen e vendimeve gjatë qëndrimit në kujdestari, në përputhje me moshën, pjekurinë dhe zhvillimin e tyre mendor;
- Demonstrojnë respekt për fëmijët, familjet e tyre, kulturën, identitetin, besimin, racën, nivelin e zhvillimit dhe gjendjen shëndetësore;
- Punojnë dhe bashkëpunojnë me familjet biologjike.

1.2 Strukturat në nivel lokal i përqendrojnë përpjekjet e tyre të para në gjetjen e një familjeje kujdestare me lidhje gjaku, por që mund të sigurojë një shërbim të përshtatshëm lidhur me nevojat e vlerësuara të fëmijëve. Këto përpjekje pasqyrohen në dosjen individuale të fëmijës.

1.3 I jepet prioritet sistemimit të motrave dhe vëllezërve së bashku duke pasur parasysh interesin më të lartë të fëmijëve, me përjashtim të rasteve të veçanta.

1.4 I jepet prioritet sistemimit të fëmijëve në komunitetin e tyre, me përjashtim të rasteve të veçanta.

1.5 Planet e kujdesit për fëmijën mundësojnë ruajtjen e marrëdhënieve ndërmjet fëmijëve dhe familjeve të tyre, shokëve, miqve dhe komunitetit. Prindërit kujdestarë dhe punonjësit socialë duhet të mbështesin realizimin e planeve individuale të kujdesit duke i kushtuar një rëndësi të veçantë dokumentimit të momenteve të rëndësishme në jetën e fëmijës.

1.6 Duke konsideruar interesin më të mirë të fëmijës, të ndiqet e njëjta shkollë që është frekuentuar edhe më parë, nëse kjo është e mundur.

1.7 Punonjësit socialë, prindërit kujdestarë dhe profesionistët e tjerë nuk duhet të jenë paragjykes ndaj familjeve biologjike.

1.8 Fëmijës i duhet d hënë informacion i saktë, i kuptueshëm, i përshtatshëm mbi historinë e familjes dhe lidhjet familjare si nga prindërit biologjikë ashtu edhe nga ata kujdestarë.

1.9 Punonjësit socialë plotësojnë dhe mbajnë dosje për fëmijën ku pasqyrohet informacion mbi procesin e sistemimit, ecurisë së fëmijës në kujdestari.

1.10 Prindërit, persona me lidhje gjaku dhe të tjerë persona që kanë lidhje me fëmijën, si edukatorët, mësuesit, shokët etj., kontaktohen në procesin e mbledhjes së informacionit për fëmijën.

1.11 Prindërit kujdestarë kuptojnë rëndësinë e gjërave personale të fëmijës të lidhura me kujtimet dhe të kaluarën e tij, të cilat janë të rëndësishme për identitetin e fëmijës. Ata e respektojnë privatësinë e tij dhe mbështesin fëmijën për të ruajtur korrespondencën, kartolinat, fotografitë dhe gjëra të tjera të çmuara për të.

1.12 Fëmijët mbështeten nga punonjësit socialë, prindërit kujdestarë dhe profesionistët e tjerë për të kuptuar ngjarjet në jetën e tyre.

1.13 Duhet pasur parasysh që është në interesin e fëmijës të qëndrojë në të njëjtën familje kujdestare gjatë gjithë periudhës që ai/a jo ka nevojë për këtë shërbim.

1.14 Nevojat specifike të fëmijëve me aftësi të kufizuar merren në konsideratë dhe plotësohen në atë mënyrë që promovon tek ata një sens pozitiv të identitetit.

2. FAMILJA DHE SHOKËT

Fëmijët dhe të rinjtë në kujdestari inkurajohen dhe ndihmohen për të ruajtur dhe forcuar lidhjet me familjen dhe shokët.

Kriteret

2.1 Nevoja e fëmijëve për të ruajtur marrëdhëniet me familjet dhe shokët konsiderohet me rëndësi, gjatë vendosjes së tyre në kujdestari, veçanërisht kur ata sistemohen larg komuniteteve të tyre.

2.2 Motrat dhe vëllezërit sistemohen së bashku në kujdestari, kur kjo është e mundur. Në rast se ata nuk sistemohen bashkërisht, hartohen plane për takime sa më të shpeshta ndërmjet tyre sidomos krijimin e mundësive për të kaluar bashkë ditët e festave dhe fundjavat.

2.3 Punonjësit socialë duhet të tregohen të kujdesshëm në realizimin e takimeve të planifikuara të fëmijëve.

2.4 Familjet biologjike përfshihen në kujdesin ndaj fëmijëve duke bashkëpunuar me punonjësin social dhe familjen kujdestare me përfshirje të rasteve kur ndikimi i tyre mund të ketë efekte negative për mirëqenien e fëmijëve. Në të tilla raste arsyet e mospërfshirjes së tyre dokumentohen.

2.5 Familjet kujdestare duhet të informohen hollësisht mbi historinë personale të fëmijës dhe informacione të nevojshme mbi marrëdhëniet sociale të tij me familjen biologjike dhe të tjerë.

2.6 Fëmijët, në bashkëpunim me prindërit dhe punonjësit socialë, identifikojnë personat e rëndësishëm në jetën e tyre si miq, shok, fqinjë. Bëhen përpjekje për t'i siguruar fëmijës ruajtjen dhe forcimin e marrëdhënieve me ta. Monitoruesit kanë procedurë të caktuara për të monitoruar planet për kontaktet e fëmijës, realizimin dhe rishikimin e tyre.

2.7 Fëmijët inkurajohen të ruajnë marrëdhëniet me njerëzit që duan nëpërmjet përdorimit të telefonit, letrave dhe internetit.

2.8 Takimet e fëmijës me njerëzit që dëshirojnë të ruajnë marrëdhënie mund të realizohen në shtëpinë e prindërve kujdestarë ose jashtë saj. Punonjësit socialë mbështesin dhe kontribuojnë në realizimin e këtyre takimeve.

2.9 Kur punonjësit socialë u duhet të monitorojnë takimet ndërmjet fëmijës dhe familjes biologjike, është e domosdoshme që t'u shpjegohen paraprakisht arsyet e këtij monitorimi. Punonjësi social diskuton me ta se si ky monitorim të mos kthehet në një shqetësim, por të ruajë funksionin e tij mbrojtës. Vendimi për monitorimin e takimeve rishikohet gjatë rivlerësimeve periodike. Gjithçka dokumentohet në dosjen personale.

2.10 Prindërit dhe persona të tjerë të rëndësishëm për fëmijën informohen vazhdimisht mbi ngjarje të rëndësishme të jetës së fëmijës dhe kjo dokumentohet në dosjen e tij/saj.

2.11 Prindërit dhe persona të tjerë të rëndësishëm për fëmijën nxiten të jenë pjesëmarrës në jetën e fëmijëve, në momentet e tyre më të rëndësishme me përfshirje të rasteve kur kjo gjykohet e dëmshme.

2.12 Kur fëmijët nuk mund të ruajnë kontaktet me familjen apo të tjerë, punonjësi social dhe familja kujdestare duhet të bisedojë me fëmijën herë pas here mbi arsyet dhe gjithçka të dokumentohet në dosjen personale.

2.13 Nevoja e fëmijës për të pasur marrëdhënie me bashkëmoshatarët është e rëndësishme. Kjo gjë realizohet me kujdes për t'i shërbyer mirëqenies së fëmijës.

3. TË DREJTAT E FËMIJËVE

Fëmijët dhe të rinjtë duhet të trajtohen me dinjitet dhe privatësia e tyre duhet respektuar. Në bazë të informacionit që u ofrohet, në përputhje me moshën, ata bëjnë zgjedhjet e tyre dhe kanë pikëpamjet e tyre të pavarura, përfshirë edhe ankimet të cilat duhen dëgjuar dhe konsideruar në të gjitha vendimet e marra lidhur me mirëqenien e tyre.

Kriteret:

Dinjiteti

3.1 Fëmijëve u sigurohet kujdes në përputhje me moshën, nivelin e zhvillimit, gjininë, kulturën, besimin, nevojat individuale dhe etnisë që i përkasin.

3.2 Fëmijët aftësohen të jenë të pavarur, në përputhje me moshën e tyre, stadin e zhvillimit dhe nevojave individuale.

Privatësia

3.3 Fëmijëve u mundësohet një kontakt pozitiv me familjen dhe shokët, kur kjo është në interesin e fëmijës.

3.4 Korrespondenca e fëmijëve me familjarë, të afërm, shokë edhe miq duhet lejuar dhe respektuar.

Zgjedhja

3.5 Fëmijët inkurajohen dhe u krijohen mundësi për të zhvilluar aftësitë, potencialet dhe interesat e tyre.

3.6 Fëmijët dëgjoen, respektoen mendimet e tyre lidhur me kujdesin ndaj tyre dhe merren në konsideratë pikëpamjet e tyre, në përputhje me moshën, nivelin e zhvillimit dhe nevojat individuale.

3.7 Në raport me moshën, nivelin e zhvillimit dhe nevojat individuale, fëmijëve u mundësohet dhënia e informacionit lidhur me shërbime të ndryshme që ekzistojnë, në mënyrë që të kenë mundësi për të bërë zgjedhjet e duhura përsa i përket mirëqenies së tyre. Fëmija këshillohet dhe mbështetet nga punonjësi social në rastet e përballjes me dilema të ndryshme. Ky informacion pasqyrohet në dosjen e fëmijës.

3.8 Fëmijët inkurajohen dhe aftësohen për të bërë zgjedhje personale nëpërmjet aktiviteteve të përditshme si p.sh. blerje veshjesh, kursim dhe shpenzim parash dhe hobeve të tyre.

3.9 Fëmijët informohen mbi procedurat e ankimimit duke iu dhënë mundësi për të shprehur pakënaqësitë e tyre në lidhje me shërbimin. Atyre u jepet një kopje e këtyre procedurave në një format të përshtatur në lidhje me moshën respektive të fëmijëve dhe ata ndihmohen ta përdorin kur është e nevojshme. Ankesat duhet të konsiderohen seriozisht dhe të merren menjëherë masa për zgjidhjen e tyre mundësisht nga Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë.

4. VLERËSIMI I NDRYSHIMEVE

Fëmijëve dhe të rinjve u ofrohet shërbim kujdestarie duke marrë në konsideratë moshën, nivelin e zhvillimit, nevojat individuale të vlerësuara, gjendjen shëndetësore, paaftësinë, gjininë, situatën familjare, kulturën, përkatësinë etnike, besimin fetar dhe identitetin seksual.

Kriteret:

4.1 Fëmijët inkurajohen të kuptojnë dhe vlerësojnë trashëgiminë kulturore, etnike dhe fetare të tyre.

4.2 Aty ku është e mundur fëmijët sistemohen në familje kujdestare me të njëjtat përkatësi kulturore, etnike apo fetare. Në rast se kjo nuk realizohet prindërit kujdestarë mbështeten për t'u krijuar fëmijëve një mjedis inkurajues për njohjen dhe vlerësimin pozitiv të origjinës dhe prejardhjes së tyre.

4.3 Fëmijët inkurajohen dhe ndihmohen të kuptojnë dhe menaxhojnë më mirë situatat personale të aftësisë së kufizuar/sëmundjeje në përputhje me moshën, stadin e zhvillimit, nevojat individuale dhe dëshirat.

4.4 Fëmijët mbështeten dhe inkurajohen për t'u aftësuar në përballjen me forma të ndryshme të diskriminimit.

4.5 Fëmijët me aftësi të kufizuar marrin shërbimet e duhura dhe ndihmohen të rrisin kapacitetet e tyre duke u mbështetur me sistemimin në një familje kujdestare, e cila do të plotësojë më së miri nevojat e tyre specifike duke përfshirë një ambient fizik të përshtatur dhe pajisjet e nevojshme.

4.6 Fëmijët kanë të drejtë të jenë pjesëmarrës gjatë të gjithë procesit kur merren vendime që kanë të bëjnë me kujdesin ndaj tyre.

5. FËMIJA DHE PUNONJËSI SOCIAL

Një punonjës social për çdo fëmijë/të ri të vendosur në kujdestari

Kriteret:

5.1 Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë përcakton një punonjës social për çdo fëmijë që në momentin e identifikimit të tij dhe përgjatë të gjithë kohës që fëmija qëndron në kujdestari.

5.2 Punonjësit socialë koordinojnë shërbimet e kujdesit ndaj fëmijës dhe kanë përgjegjësi për:

- sigurimin e zbatimit të standardeve;
- menaxhimin e procesit të vlerësimit;
- hartimin e planit individual të kujdesit dhe sigurimi i implementimit të këtij plani për çdo fëmijë;
- sistemimin e fëmijëve në kujdestari;
- organizimi i rivlerësimeve periodike dhe ndjekja e zbatimit të vendimeve të marra gjatë tyre;
- konsiderimin e mendimeve dhe opinioneve të fëmijëve dhe familjes biologjike, reflektimin e tyre në planin e kujdesit dhe përfshirjes së tyre gjatë zbatimit të këtij plani;
- vizitat në familjen kujdestare dhe takime me fëmijën, me një frekuencë të paktën çdo 2 javë;
- ruajtjen e marrëdhënieve të fëmijës me familjen biologjike dhe lehtësimin e kontakteve ndërmjet tyre duke konsideruar interesin më të mirë të fëmijës;
- ndërmarrjen e veprimeve të duhura në lidhje me ngjarje të veçanta duke siguruar një informim të saktë të familjes;
- sigurimin e mirëqenies së fëmijëve në mënyrë të vazhdueshme dhe ruajtjen e tyre nga abuzimi;
- mundësimin e ofrimit të shërbimeve të specializuara për fëmijën;
- koordinimin e shërbimeve të marra nga specialistë dhe institucione të ndryshme;
- dokumentimin e të gjitha informacioneve për çdo fëmijë në kujdestari duke përfshirë edhe vizitat dhe takimet me çdo fëmijë;
- informimin e fëmijëve mbi procedurat e ankimimit duke iu dhënë mundësi për të shprehur pakënaqësitë e tyre në lidhje me shërbimin. Atyre u jepet një kopje e këtyre procedurave në një format të përshtatur dhe ata ndihmohen ta përdorin kur është e nevojshme.

6. VLERËSIMI I FËMIJËVE

Vlerësimi i nevojave të fëmijës duhet bërë përpara se fëmija të sistemohet në familjen kujdestare. Vetëm në rastet emergjente vlerësimi i nevojave të fëmijës bëhet pas sistemimit, por sa më shpejt të jetë e mundur.

Kriteret:

6.1 Vendimi për të sistemuar një fëmijë në kujdestari bazohet mbi një vlerësim social paraprak i cili përcakton nëse kjo është zgjidhja më e mirë në interes të fëmijës.

6.2 Punonjësi social bën të gjitha përpjekjet e mundshme që vlerësimi të arrihet para vendosjes së fëmijëve në kujdestari dhe brenda afateve kohore. Vlerësimi duhet bërë me profesionalizëm dhe në ekipe multidisiplinare. Ata marrin në konsideratë nevojat emocionale, psikologjike, shëndetësore, edukative të fëmijëve, gjithashtu edhe vlerësimet e mëparshme që mund të jenë bërë për fëmijën.

6.3 Për raste emergjente të sistemimit të fëmijës në kujdestari, brenda javës bëhet një vlerësim i shpejtë i cili duhet të kompletohet brenda 1 muaji. Sistemime emergjente të paplanifikuara bëhen vetëm në raste nevojash emergjente apo në rrethana të jashtëzakonshme dhe gjithçka duhet të pasqyrohet në dosjen e fëmijës.

6.4 Fëmijët, familjet e tyre dhe persona të tjerë të përfshirë në kujdesin ndaj tyre inkurajohen dhe mbështeten për pjesëmarrjen e tyre gjatë procesit të vlerësimit.

6.5 Rezultatet e vlerësimit u bëhen të ditur fëmijëve në mënyrë të kuptueshme me moshën e tyre, si dhe familjes biologjike dhe më pas familjes kujdestare. Raporti i vlerësimit paraqitet në Komisionin Multidisiplinar të Kujdestarisë i ngritur pranë Sektorit të Shërbimeve Sociale në bashkitë dhe komunat

7. PLANI I KUJDESIT DHE VLERËSIMET

Për çdo fëmijë në kujdestari hartohet një plan individual kujdesi. Fëmijët në varësi të moshës, si dhe pjesëtarët e familjes marrin pjesë në hartimin e planit të kujdesit.

Kriteret:

7.1 Punonjësi social, duke u konsultuar gjithmonë me fëmijën, familjen biologjike, familjen kujdestare dhe persona të tjerë të rëndësishëm, harton planin e kujdesit për fëmijën i cili mbahet në dosjen e fëmijës. Institucionet që ofrojnë shërbime për fëmijë me aftësi të kufizuar përfshihen kur hartohet plani për një fëmijë me aftësi të kufizuar.

7.2 Plani i kujdesit për fëmijën përgatitet më parë se fëmija të vendoset në kujdestari. Për rastet emergjente lihet një afat 14-ditor.

7.3 Planet e kujdesit hartohen bazuar në nevojat e fëmijës.

7.4 Përmbajtja e një plani kujdesi:

- Qëllimi, afati dhe objektivat e sistemimit të fëmijës në kujdestari;

- Masat e nevojshme afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata për kujdesin ndaj fëmijës;

- Detyrat dhe përgjegjësitë e secilit prej individëve në zbatimin e planit individual të kujdesit duke përfshirë dhe afatet kohore, si dhe planifikimin e vlerësimeve dhe rishikimit të planit të kujdesit;

- Mbështetja që do t'i ofrohet fëmijës dhe prindërve kujdestarë;

- Përcaktimi i angazhimeve të secilit në planin e kujdesit;

- Masat për shëndetin, edukimin, nevoja të veçanta të fëmijës, ruajtja e marrëdhënieve me familjen biologjike dhe të tjerë. (kush/kur/si)

- Parashikimet për vlerësimet periodike dhe rishikim të planit individual të kujdesit për fëmijën.

7.5 Hartimi i marrëveshjeve dhe nënshkrimi i tyre ndërmjet Strukturës së Shërbimeve Sociale në bashki/komunë /Ofruesit të Shërbimit të Kujdestarisë dhe prindërve biologjikë nëse ka të tillë, si dhe ndërmjet Strukturës së Shërbimeve Sociale në bashki/komunë/Ofruesit të Shërbimit të Kujdestarisë dhe familjes kujdestare, sipas planit të kujdesit.

7.6 Plani i sistemimit të fëmijës dhe i kujdesit u bëhet i njohur prindërve biologjikë të fëmijës, vetë fëmijës dhe prindërve kujdestarë. Në rast se kjo nuk ndodh për arsye të veçanta, gjithçka pasqyrohet në dosjen e fëmijës.

7.7 Vlerësimet periodike organizohen sipas afateve të parashikuara, por kur është e nevojshme mund të organizohen përpara këtyre afateve. Në raste të tilla plani individual i kujdesit rishikohet dhe ndryshohet në varësi të kushteve të mëposhtme:

- Situata e familjes biologjike ndryshon;

- Situata e familjes kujdestare ndryshon;

- Do të ishte në interesin më të mirë të fëmijës të kthehej në familjen biologjike;

- Plani i kujdesit dhe qëllimi i tij duhet të ndryshohet.

7.8 Vlerësimet periodike do të organizohen në mënyrë të tillë që t'u shërbejnë sa më mirë prindërve, fëmijëve dhe familjes kujdestare.

7.9 Fëmija dhe punonjësi social marrin pjesë në vlerësimet periodike të planit të kujdesit. Profesionistë të tjerë që kanë të bëjnë me edukimin, shëndetin, mbrojtjen, kujdesin, zhvillimin e fëmijës, mund të marrin pjesë direkt ose indirekt duke paraqitur një raport lidhur me këto aspekte që kanë të bëjnë me fëmijën.

7.10 Rezultatet e takimit diskutohen me fëmijën në varësi të moshës, stadi të zhvillimit dhe nevojave të fëmijës. Vendimet u bëhen të njohura prindërve, fëmijës, familjes kujdestare dhe një kopje e tyre mbahet në dosjen e fëmijës.

7.11 Kur një rast kujdestarie rrezikon të përfundojë në mënyrë të paplanifikuar, në këto raste bëhet një vlerësim i situatës aktuale dhe rishikim i planit individual të kujdesit për fëmijën.

7.12 Kur një rast kujdestarie përfundon në mënyrë të paplanifikuar organizohet një vlerësim për të marrë një vendim zyrtar, si dhe për të pasqyruar ndryshimin e situatës në planin individual të kujdesit për fëmijën.

8. PËRSHTATJA E FAMILJES KUJDESTARE ME FËMIJËN

Fëmijët dhe të rinjtë sistemohen në familje kujdestare të cilat përzgjidhen në bazë të kapaciteteve të tyre për të përmbushur nevojat e vlerësuara të fëmijëve.

Kriteret:

8.1 Komisioni Multidisiplinar kur merr vendimin paraprak për përzgjedhjen e familjes kujdestare, sigurohet për plotësimin e të gjitha nevojave të fëmijës nga familja kujdestare.

8.2 Fëmija ka mundësi të takohet dhe të njihet me familjen kujdestare edhe para se të sistemohet në kujdestari. Fëmijës i jepet mundësia të kalojë pak kohë në atë familje kujdestare si pjesë e procesit të përshtatjes dhe të formimit të mendimit vetjak e të pavarur, lidhur me jetesën në atë familje.

8.3 Mendimet dhe opinionet e fëmijës për t'u sistemuar në një familje të caktuar kujdestare, merren në konsideratë duke pasur parasysh moshën e fëmijës, stadin e zhvillimit dhe nevojat individuale të tij.

8.4 Përzgjedhja e familjes kujdestare për një fëmijë të caktuar bëhet nga Komisioni Multidisiplinar nëpërmjet shqyrtimit të raporteve përfundimtare mbi vlerësimin e fëmijëve dhe familjeve kujdestare. Krahas tyre dëgjohen dhe mendimet e punonjësve të cilët kanë pasur kontakte të drejtpërdrejta me palët.

8.5 Përshtatshmëria arrihet nëpërmjet shkëmbimit të informacionit dhe diskutimeve ndërmjet të gjithë profesionistëve, fëmijëve dhe familjeve biologjike, familjeve kujdestare dhe fëmijëve të tyre.

8.6 Punonjësit socialë mbështesin krijimin e marrëdhënieve ndërmjet fëmijës me familjen kujdestare për të lehtësuar sistemimin e fëmijës në familjen kujdestare.

8.7 I njëjti proces ripërsëritet në raste të ndryshimit të rrethanave dhe nevojës për të sistemuar fëmijën në një familje tjetër kujdestare.

9. NJË AMBIENT I SIGURT DHE POZITIV

Familjet kujdestare sigurojnë një ambient të sigurt, të shëndetshëm dhe pozitiv për fëmijën.

Kriteret:

9.1 Fëmijës i ofrohet kujdes dhe afeksion në familjen kujdestare. Ata vlerësohen, mirëpritën dhe mbështeten. Mirëqenies së tyre dhe plotësimi të nevojave i kushtohet vëmendje e veçantë.

9.2 Prindërit kujdestarë krijojnë një ambient stimulues, mundësira që fëmija të luajë dhe të argëtohet.

9.3 Fëmija inkurajohet dhe mbështetet për të ruajtur lidhjet familjare, miqësitat e mëparshme dhe për të krijuar marrëdhënie të reja, kur këto marrëdhënie konsiderohen në interes të fëmijës.

9.4 Fëmijës i sigurohet veshje e përshtatshme në përputhje me moshën, seksin dhe stinët.

9.5 Fëmijës i sigurohet ushqim i shëndetshëm dhe i larmishëm, duke u përshtatur me preferencat kulturore, etnike, personale apo ndonjë kërkesë tjetër të veçantë të tij.

9.6 Kur bëhet vlerësimi i familjes kujdestare duhet të merret në konsideratë dhe t'i kushtohet vëmendje që të vlerësohet akomodimi, mobilimi dhe pajisjet e tjera të shtëpisë duke u siguruar që ato të jenë:

- të sigurta;
- të përshtatshme për numrin e njerëzve që jetojnë në shtëpi;
- të kenë një standard rregull dhe higjienë;
- të plotësojnë nevojat e fëmijës për hapësirë dhe privatësi.

9.7 Banesa e familjes kujdestare nuk ka objekte që mund të përbëjnë rrezikshmëri për fëmijën.

9.8 Prindërit kujdestarë marrin përgjegjësi që transportimi i fëmijëve të bëhet me mjete të sigurta.

10. SIGURIA DHE MBROJTJA E FËMIJËVE

Fëmija / i riu në kujdestari është i mbrojtur nga abuzimi dhe neglizhimi.

Kriteret:

10.1 Punonjësit socialë gjatë trajnimeve për prindërit kujdestarë i kushtojnë kujdes dhe rëndësi përgatitjes së tyre në këto drejtime:

- Kujdes i veçantë për fëmijët që kanë qenë të neglizhuar apo të abuzuar;

- Praktikata e një kujdesi të sigurt në të gjitha aspektet;
- Njohje dhe raportim të shenjave të abuzimit;
- Njohja, kuptimi dhe menaxhimi i sjelljeve shqetësuese;
- Mbajtje shënimesh lidhur me fëmijën që nga momenti i vendosjes së tij në kujdestari e në vazhdim.

10.2 Punonjësit socialë këshillojnë prindërit kujdestarë mbi kuptimin dhe ushtrimin e përgjegjësive të tyre ligjore dhe sigurojnë që ata të jenë të qartë dhe të ndërgjegjësuar mbi mospërdorimin e asnjë forme dënimi fizik të tilla, si: shpulla, pickimi, shkundja, kërcënimi, ofendimi etj.

10.3 Prindërit kujdestarë dhe punonjësit socialë janë të ndërgjegjshëm mbi situatën e fëmijës të sistemuar në kujdestari. Për këtë duhet të ekzistojnë procedura që ndihmojnë në identifikimin e çdo forme të abuzimit ndaj fëmijës qoftë kjo edhe diçka e momentit.

10.4 Prindërve kujdestarë u jepet informacion i plotë me shkrim mbi fëmijën e sistemuar në familjet e tyre, për t'u mundësuar mbrojtjen e fëmijës, veten dhe fëmijët e tyre apo persona të tjerë që mund të kenë kontakte me të. Ky informacion mbahet i fshehtë dhe në vende të sigurta.

10.5 Punonjësit socialë u japin udhëzime të qarta prindërve kujdestarë mbi hapat që duhet të ndërmerren, në rast s e fëmijët largohen nga familja kujdestare.

10.6 Si rregull, në një familje kujdestare sistemohen jo më shumë se dy fëmijë. Për vëllezërit dhe motrat bëhet kujdes që ata të vendosen së bashku. Në këtë rast nuk sistemohen fëmijë të tjerë në atë familje.

10.7 Prindërit kujdestarë kanë të drejtë të refuzojnë vendosjen e fëmijëve në familjet e tyre për arsye që ata i bëjnë të qarta. Prindërit kujdestarë vihen në dijeni të kësaj të drejte. Arsyet e tyre dëgjohen me vëmendje dhe merren në konsideratë.

10.8 Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë merr masa që prindërve kujdestarë t'u ofrohet këshillim dhe mbështetje me shërbime të tjera në varësi të nevojave.

10.9 Punonjësi social sigurohet që fëmija të përgatitet për t'u vetëmbrojtur dhe vetëkujdesur.

Mbrojtja e fëmijës

10.10 Neglizhimi, abuzimi që ndodh apo ka ndodhur me fëmijën, kur ai është apo ka qenë në familjen kujdestare nga persona të familjes apo të tjerë që kanë pasur lidhje me fëmijën, trajtohet sipas ligjeve në fuqi.

10.11 Në rast të informacioneve lidhur me abuzime apo neglizhime ndaj fëmijës, merren menjëherë masa për të dërguar një ekspert të jashtëm, i cili verifikon gjendjen dhe jep gjykimin për vazhdimësinë e qëndrimit të fëmijës në atë familje kujdestare apo për ndryshimet e nevojshme.

10.12 Fëmijëve u jepen shpjegimet e nevojshme lidhur me situatën e shqyrtuar në përputhje me moshën e tyre.

10.13 Fëmijët në kujdestari, të cilët kanë deklaruar se përjetojnë abuzim apo neglizhim, sigurohen që shqetësimeve të tyre u është kushtuar vëmendje dhe po ndiqen seriozisht. Fëmijëve u ofrohet mbështetje e vazhdueshme, këshillim dhe terapi për t'i kaluar situatat me pasoja sa më të lehta.

10.14 Prindërit biologjikë njoftohen brenda tri ditëve nga fillimi i investigimit, me përjashtim të rasteve kur kjo do të dëmtonte investigimin apo cenonte mirëqenien e fëmijës.

10.15 Prindërit kujdestarë, ndaj të cilëve kryhen investigime, informohen me shkrim mbi:

- Akuzat dhe investigimin e nisur ndaj tyre, me përjashtim të rasteve kur kjo do të dëmtonte investigimin apo cenonte mirëqenien e fëmijës;

- Procedurën e investigimit dhe vlerësimit, si dhe informimin e herëpashershëm mbi zhvillimet e reja;

- Rezultatet e vlerësimit dhe investigimit.

10.16 Prindërit kujdestarë, ndaj të cilëve ka nisur investigimi, trajtohen gjatë gjithë kohës me respekt dhe dinjitet.

10.17 Zyrat, institucionet e kujdestarisë kanë procedura të qarta për prindërit kujdestarë, kur ata nuk janë të kënaqur me rezultatet e investigimit.

10.18 Kur ka filluar procesi i investigimit për raste të abuzimit apo neglizhimit ndaj fëmijës apo të dyshimeve mbi abuzim/neglizhim, familjes kujdestare dhe fëmijëve të sistemuar në kujdestari u ofrohet këshillim dhe mbështetje psikologjike.

10.19 Me mbarimin e investigimit, gjykata rikonsideron edhe njëherë sistemimin e fëmijës në kujdestari, bazuar në rezultatet e investigimit dhe vendimin e Komisionit Multidisiplinar.

10.20 Rezultatet e investigimit dokumentohen me shkrim dhe merren në konsideratë si një eksperiencë për t'u parandaluar në raste të tjera. Prindërit kujdestarë njihen me këto raste nga trajnimet që organizohen për to.

11. SHËNDETI DHE ZHVILLIMI

Nevojat për shëndet dhe zhvillim për fëmijët dhe të rinjtë e vendosur në kujdestari vlerësohen dhe plotësohen.

Kriteret:

11.1 Marrëveshjet mbi trajtimin e problemeve shëndetësore dhe atyre dentare, të cilat janë hartuar sipas pikës 7.5 të këtyre standardeve, diskutohen me prindërit biologjikë dhe familjen kujdestare paraprakisht, si dhe në momentin që shfaqet nevoja. Atyre u jepet informacion me shkrim nga punonjësi social, lidhur me detyrimet dhe të drejtat e tyre kundrejt këtyre nevojave të fëmijës.

11.2 Para se fëmijët të sistemohen në familjen kujdestare, si rregull u bëhet një ekzaminim i përgjithshëm shëndetësor. Ekzaminimi i përgjithshëm shëndetësor bëhet nga prindërit biologjikë dhe nëse prej tyre nuk ekzistojnë mundësitë apo burimet financiare për t'i kryer këto ekzaminime, ato bëhen nga punonjësi social.

11.3 Fëmijët në kujdestari përfitojnë të gjitha shërbimet e nevojshme shëndetësore, dentare, psikiatrike, psikologjike dhe fizioterapeutike, sipas nevojave të tyre specifike.

11.4 Prindërit biologjikë, prindërit kujdestarë dhe punonjësi social shkëmbejnë informacion me mjekët me synimin e ofrimit të një kujdesi shëndetësor sa më të mirë.

11.5 Prindërit kujdestarë marrin të gjitha masat e mundshme për të përmirësuar shëndetin dhe zhvillimin e fëmijës, ndërkohë që ata jetojnë në familjen kujdestare.

11.6 Prindërit kujdestarë menaxhojnë situatat urgjente dhe ofrojnë ndihmën e parë në rast se fëmijët kanë nevojë për një gjë të tillë.

11.7 Prindërit kujdestarë kërkojnë ndihmën e duhur mjekësore në rastet kur fëmijët sëmuren apo vriten.

11.8 Prindërit kujdestarë janë të detyruar të informojnë punonjësit socialë dhe prindërit biologjikë, lidhur me problemet shëndetësore të fëmijës.

11.9 Prindërit kujdestarë mbajnë shënime mbi mjekimet që i janë bërë fëmijës, si dhe mbi momente të tjera të rëndësishme: oreksi, temperatura etj.

11.10 Në planet e kujdesit përcaktohen qartë të gjithë hapat për kujdesin ndaj fëmijës mbi çështje të zhvillimit fizik, emocional, seksual dhe shëndetësor.

11.11 Fëmijëve u jepet informacion mbi historikun e tyre të zhvillimit dhe atë shëndetësor në përputhje me moshën, stadin e zhvillimit dhe nevojat individuale.

11.12 Prindërit kujdestarë marrin trajnim nga Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë, sipas pjesës 16-të të këtyre standardeve, lidhur me kujdesin shëndetësor, ndihmën e parë dhe higjienën duke vënë theksin veçanërisht te sëmundjet e transmetueshme dhe zhvillimi i përgjithshëm i fëmijës.

12. EDUKIMI

Nevojave për edukim të fëmijës në kujdestari u kushtohet vëmendje dhe u jepet prioritet i veçantë. Fëmijët inkurajohen dhe mbështeten për të arritur potencialin e tyre të plotë. Edukimi përfshin edhe përgatitjen e fëmijës me aftësitë e duhura sociale dhe praktike për jetën.

Kriteret:

12.1 Ofruesi i shërbimit të kujdestarisë dhe punonjësit socialë bashkëpunojnë me shkollën për të siguruar vazhdimësinë dhe cilësinë e arsimimit të fëmijës së vendosur në kujdestari.

12.2 Punonjësi social dhe prindërit kujdestarë, në bashkëpunim me stafin e shkollës, vlerësojnë nevojat për edukim të fëmijës dhe progresi dokumentohet në vlerësimet periodike, në planet e kujdesit dhe rishikimin e tyre. Në lidhje me edukimin e fëmijëve përcaktohen objektiva të qarta dhe merren të gjitha masat për realizimin e tyre.

12.3 Rolet e prindërve kujdestarë, biologjikë dhe të punonjësve socialë për të mbështetur edukimin e fëmijës, përcaktohen qartë në planet e kujdesit. Përgjegjësia për të kontaktuar me shkollën përcaktohet qartë dhe pasqyrohet në planin e kujdesit.

12.4 Punonjësit socialë, prindërit biologjikë dhe ata kujdestarë shkëmbejnë informacione me shkollën për t'u ofruar fëmijëve një ndihmë sa më të mirë. Në këtë rast punonjësi social duhet të sigurohet se konfidencialiteti, lidhur me informacionin mbi fëmijën, respektohet nga personeli i shkollës.

12.5 Edukimit të fëmijës në familjen kujdestare i jepet rëndësia e duhur. Prindërit kujdestarë kujdesen që fëmijët të kenë gjithçka që u duhet për një frekuentim dhe mbarëvajtje në shkollë, si librat, uniformën, ndihmën për përgatitjen e mësimëve dhe mbështetjen morale dhe praktike për pjesëmarrje në aktivitetet jashtëshkollore.

12.6 Prindërit kujdestarë ofrojnë mundësi për përgatitjen e fëmijës me aftësitë e duhura sociale dhe praktike për jetën duke nxitur dhe mbështetur pjesëmarrjen në sporte/arte dhe ndjekjen e interesave të veçanta të tyre.

12.7 Fëmijët e moshës parashkollore nxiten dhe mbështeten në zhvillimin e tyre dhe përmirësimin e aftësive sociale nëpërmjet pjesëmarrjes në aktivitete të ndryshme grupi.

12.8 Në rastet kur fëmijët kalojnë nga një nivel arsimor tek tjetri, vlerësohen gjithnjë mundësitë më të mira për të vazhduar shkolla profesionale apo studimet e larta, në përputhje me prirjet, interesat dhe aspiratat që kanë fëmijët. Kjo gjë specifikohet në planet e kujdesit të tyre.

12.9 Punonjësit socialë dhe prindërit kujdestarë janë në dijeni të procedurave të përjashtimit të një fëmije nga shkolla dhe të ankimimit në të tilla raste.

13. PËRGATITJA E FËMIJËS/TË RINJVE PËR T'U LARGUAR NGA FAMILJA KUJDESTARE

Fëmijët dhe të rinjtë ndihmohen në drejtim të zhvillimit të aftësive, njohurive dhe kompetencave të nevojshme për një jetë të pavarur. Atyre u jepet mbështetje dhe udhëzime të vazhdueshme për ta përballuar pozitivisht largimin nga familja kujdestare.

Kriteret:

13.1 Zyra e ndihmës dhe përkujdesit shoqëror në bashki/komunë kanë politika për kujdesin ndaj fëmijës pas përfundimit të kujdestarisë. Kjo parashikon të drejtat dhe mbështetjen për të rinjtë që do të largohen nga kujdestaria për një jetë të pavarur.

13.2 Për rastet e të rinjve që arrijnë moshën për t'u larguar nga kujdestaria për një jetë të pavarur, duhet që të paktën 2 vjet para këtij momenti të parashikohet në planin individual të kujdesit mbështetja e nevojshme financiare dhe personale që do t'i jepet fëmijës pas largimit. Vëmendje duhet t'i kushtohet dhe çdo aspekti tjetër të lidhur me momentet e krizave apo gëzimeve/festave.

13.3 Plani i kujdesit për largimin nga kujdestaria e një të riu me aftësi të kufizuara bëhet në marrëveshje dhe bashkëpunim me qendrat e zhvillimit të specializuara për shërbimet ndaj të rriturve, në mënyrë që të realizohet një largim sa më pak problematik.

13.4 Të rinjtë/fëmijët, familjet e tyre, punonjësit socialë, prindërit kujdestarë përfshihen në hartimin e planit të largimit të fëmijës nga familja kujdestare.

13.5 Fëmijët inkurajohen nga prindërit kujdestarë për t'u aktivizuar në rutinën ditore të jetës familjare, siç është blerja dhe përgatitja e ushqimit, dekorimi i shtëpisë dhe administrimi i parave të xhepit.

13.6 Shkalla e pavarësisë së lejuar për fëmijët/të rinjtë bazohet duke marrë në konsideratë moshën, stadin e zhvillimit, nivelin e të kuptuarit dhe aftësitë e fëmijës.

13.7 Planet e largimit nga kujdestaria përshtaten në përputhje me moshën, stadin e zhvillimit, nivelin e të kuptuarit dhe pjekurinë e tyre. Ky plan hartohet në varësi të planeve për të ardhmen, të cilat variojnë nga riintegrimi në familjen biologjike, në një familje tjetër kujdestare/adoptive apo kalimi në jetë të pavarur.

13.8 Fëmijët këshillohen dhe udhëzohen në lidhje me njohjen dhe orientimin për të marrë shërbimet e nevojshme në institucionet, zyrat, agjencitë e ndryshme në varësi të nevojave.

13.9 Prindërit kujdestarë mbështeten financiarisht, lidhur me kujdesin ndaj fëmijës/të riut në rastet kur edhe pse kanë arritur moshën 18-vjeçare ata vazhdojnë të jetojnë në familjen kujdestare kur është vlerësuar si e nevojshme.

SEKSIONI 2

PRINDËRIT KUJDESTARË

14. VLERËSIMI DHE MIRATIMI I PRINDËRVE KUJDESTARË ME LIDHJE OSE PA LIDHJE GJAKU

Prindërit kujdestarë aplikues u nënshtrohen vlerësimit për aftësitë e tyre për të kryer detyrën e kujdestarit, të cilët fillimisht miratohen nga Komisioni Multidisiplinar i Kujdestarisë dhe më pas nga gjykata, e cila jep vendimin final të vendosjes së një fëmije në kujdestari.

Kriteret:

14.1 Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë dhe Komisioni Multidisiplinar i Kujdestarisë, i ngritur pranë Sektorit të Shërbimeve Sociale në bashkitë dhe komunat, ka politika dhe procedura të qarta mbi vlerësimin dhe përzgjedhjen e prindërve kujdestarë, të cilat mundësojnë përzgjedhjen e familjes kujdestare më të përshtatshme për fëmijën.

14.2 Personat që aplikojnë për të qenë prindër kujdestarë, marrin fillimisht një informacion të qartë mbi:

- procesin e vlerësimit;
- kriteret mbi të cilat ata do të vlerësohen;
- cilësitë që priten të demonstrohen prej tyre;
- mbështetjen profesionale që ata do të kenë;
- masën e pagesës që do t'u ofrohet për mirërritjen dhe plotësimin e nevojave të fëmijës;
- procedurat e apelimit.

14.3 Personat që aplikojnë për të qenë prindër kujdestarë i nënshtrohen një vlerësimi formal, i cili bëhet nga një punonjës social i kualifikuar. Raporti i vlerësimit përfundon me një rekomandim të punonjësit social, lidhur me miratimin e aplikantit dhe se çfarë shërbimi është ai në gjendje që të ofrojë.

14.4 Ecuria e vlerësimit diskutohet hap pas hapi me aplikuesin. Procesi i vlerësimit duhet të përfundojë brenda një periudhe prej 2 muajsh me përjashtim të rasteve të cilat mund të kërkojnë më shumë kohë. Aplikanti vihet në dijeni për shtyrjen e afatit dhe arsyet e saj.

14.5 Procesi i vlerësimit shtrihet në të gjithë anëtarët e familjes kujdestare aplikante, duke përfshirë edhe fëmijët sipas moshës, zhvillimit dhe nevojave individuale.

14.6 Prindërit aplikues kanë të drejtë të kenë akses te raporti dhe ta plotësojnë atë nëse e konsiderojnë të nevojshme përpara se ky raport të paraqitet në Komisionin Multidisiplinar të Kujdestarisë.

14.7 Komisioni Multidisiplinar shqyrton informacionin e mbledhur nga të gjitha institucionet dhe burimet e mundshme lidhur me familjen aplikuese dhe anëtarët e saj.

14.8 Raportet vlerësuese merren në konsideratë nga Komisioni Multidisiplinar i Kujdestarisë. Ai merr vendim për ta rekomanduar aplikantin si prind kujdestar pranë gjykatës së rrethit, e cila merr vendimin përfundimtar për miratimin e tij si familje kujdestare. Familja kujdestare njoftohet me shkrim në lidhje me miratimin/refuzimin si familje kujdestare.

14.9 Pas miratimit nga gjykata si familje kujdestare, hartohet dhe nënshkruhet një marrëveshje ndërmjet strukturës së shërbimeve sociale në bashki/komunë / Ofruesit të Shërbimit të Kujdestarisë dhe prindit kujdestar, ku bëhen të qarta të gjitha të drejtat, detyrimet dhe përgjegjësitë e palëve gjatë procesit të sistemimit të fëmijës në kujdestari. Në të njëjtën kohë parashikohen edhe aspekte të tjera, të lidhura me monitorimin, supervizimin/inspektimin dhe gjithçka tjetër në interesin dhe sigurinë e fëmijës.

15. MONITORIMI DHE MBËSHTETJA

Familja e aprovuar kujdestare, ku është sistemuar një fëmijë, monitorohet nga një punonjës social i kualifikuar. Ky person mundëson dhe siguron që familja kujdestare të ketë akses në informacione, shërbime dhe mbështetje profesionale, me qëllim që fëmijës në nevojë t'i ofrohet një shërbim cilësor.

Kriteret:

15.1 Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë përcakton një punonjës social të kualifikuar për të monitoruar dhe mbështetur familjen kujdestare dhe fëmijën e vendosur në kujdestari.

15.2 Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë ka protokolle të shkruara që:

- Përcaktojnë rolin e punonjësit social, përshkrimin e detyrave dhe përgjegjësi, si dhe vlerësimin dhe mbështetjen e familjeve kujdestare;
- Përcaktojnë procedura të qarta të komunikimit me familjet kujdestare dhe institucionet e tjera të përfshira në shërbimin e kujdestarisë;
- Lehtësojnë hartimin dhe shkëmbimin e raporteve brenda afateve kohore të përcaktuara për sa i përket sistemimit të fëmijës.

15.3 Përgjegjësitë e punonjësit social në monitorimin dhe mbështetjen e familjes kujdestare përfshijnë:

- organizimin e trajnimeve;
- të sigurojnë monitorimin dhe mbështetjen e prindërve kujdestarë dhe fëmijëve të tyre;
- të sigurojnë që prindërit kujdestarë i kuptojnë, respektojnë dhe zbatojnë standardet, procedurat dhe legjislacionin përkatës;
- të sigurojnë që prindërit kujdestarë të jenë të informuar dhe të këshillohen, lidhur me fëmijët në kujdestari duke përfshirë: historikun e tyre, shëndetin, edukimin, nivelin kulturor, besimin fetar, episode të neglizhimit apo abuzimit me të cilat fëmijët mund të jenë përballur;
- të sigurojnë që prindërve kujdestarë u jepet informacion me shkrim mbi procedura të ndryshme dhe inspektimet që mund të bëhen ndaj tyre, si dhe ndihma që mund t'u ofrohet në raste të tilla, si dhe për raste kur fëmija mund të largohet nga familja kujdestare;
- të sigurojnë mbështetje psiko-sociale në situatat kur kujdestaria mund të ndërpritet, fëmija largohet apo në momente të tjera kritike.

15.4 Punonjësi social takohet rregullisht me prindërit kujdestarë, si dhe organizon takime të veçanta me vetë fëmijët e tyre.

15.5 Në rastet kur lind e nevojshme që fëmija të lëvizë nga familja kujdestare në një familje tjetër, punonjësi social organizon takime në lidhje me rishikimin e planit individual të kujdesit, duke përcaktuar dhe rolin e familjes kujdestare në këtë plan.

15.6 Punonjësit socialë mbajnë shënime dhe dokumentojnë të gjitha kontaktet që realizohen me prindërit kujdestarë duke përkrahur çështjet e diskutuara, kërkesat e tyre për mbështetje suplementare dhe përgjigjet ndaj këtyre kërkesave.

15.7 Prindërit kujdestarë informohen mbi të drejtën e tyre për të pasur akses ndaj dokumentacionit që mbahet lidhur me to.

15.8 Sektori i shërbimeve sociale të bashkisë/komunës nxit dhe mbështet krijimin e grupeve të suportit komunitar për familjet dhe fëmijët në kujdestari.

15.9 Sektori i shërbimeve sociale të bashkisë/komunës planifikon dhe mundëson shërbime ndihme për situata emergjente, si për familjen kujdestare ashtu edhe për fëmijët e vendosur në kujdestari. Informacioni rreth këtyre shërbimeve transmetohet te prindërit kujdestarë dhe fëmijët.

16. TRAJNIMI

Prindërit kujdestarë janë të detyruar të marrin pjesë në trajnime të vazhdueshme për t'u pajisur me njohuri dhe për t'u aftësuar në ofrimin e një shërbimi kujdestarie cilësor.

Kriteret:

16.1 Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë ka një strategji për të trajnuar familjen kujdestare, si dhe punonjësit e tjerë të përfshirë në këtë shërbim. Ky trajnim parashikon dhe realizon edhe trajnime për t'iu përgjigjur sa më mirë nevojave të tjera specifike.

16.2 Programet trajnuese marrin në konsideratë nevojat e vlerësuara për trajnim, politikat për përkujdesin ndaj fëmijëve dhe zbatimin e tyre, përmirësimet e bëra në legjislacion, rezultatet e inspektimeve dhe praktikatat më të mira.

16.3 Programet e trajnimit vlerësohen dhe rishikohen vazhdimisht.

16.4 Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë i organizon trajnimet, duke synuar inkurajimin dhe pjesëmarrjen e prindërve kujdestarë dhe të familjarëve të tyre në këto trajnime.

16.5 Organizimi i trajnimeve për familjet kujdestare u jep mundësi të gjithë pjesëmarrësve për të rritur kapacitetet e tyre përkujdesëse.

16.6 Prindërit kujdestarë dhe ata aplikues angazhohen seriozisht për të marrë pjesë në programet e trajnimit.

16.7 Atje ku është e nevojshme, prindërve kujdestarë u ofrohet trajnim specifik sipas nevojave të tyre dhe situatave që operojnë.

16.8 Punonjësit socialë dokumentojnë çdo trajnim të ndjekur nga çdo familje kujdestare.

16.9 Gjatë vlerësimeve periodike dhe rishikimit të planeve të kujdesit evidentohen nevojat për trajnime dhe kjo përbën një orientim për programet e trajnimit të ardhshëm.

17. RIVLERËSIMI I PRINDËRVE KUJDESTARË

Prindërit kujdestarë marrin pjesë në rivlerësime të rregullta që kanë të bëjnë me kapacitetin e tyre për të ofruar një shërbim cilësor dhe për të identifikuar boshllëqet gjatë shërbimit të kujdestarisë.

Kriteret:

17.1 Vlerësimi i parë bëhet pas vitit të parë të kujdestarisë. Rishikimet e ardhshme bëhen në periudha trevjeçare.

17.2 Çdo vlerësim dokumentohet.

17.3 Duke u bazuar në dokumentacion, vlerësimet marrin në konsideratë performancën e prindërve kujdestarë, ndryshime të rëndësishme në shëndetin, kushtet e tyre dhe nevojat për mbështetje dhe trajnim.

17.4 Punonjësi social përgatit një raport, i cili konsultohet dhe miratohet nga prindërit kujdestarë dhe nga anëtarë të tjerë të familjes.

17.5 Në raport paraqiten dhe pikëpamjet e fëmijës dhe në rast se konsiderohet e nevojshme dhe të prindërve biologjikë.

17.6 Raportet përmbajnë nevojat për trajnim dhe hapat që duhen ndërmarrë, lidhur me përmirësimin e shërbimit të kujdestarisë deri në vlerësimin tjetër.

17.7 Gjatë këtij procesi mund të marrin pjesë edhe nivele drejtuese.

17.8 Kur gjatë vlerësimit, palët bien dakord, atëherë në planin e kujdesit për fëmijën/fëmijët shtohen detyra të tjera sipas situatës. Në rast se prindërit kujdestarë nuk bien dakord, ato mund të kërkojnë takim me një drejtues.

17.9 Vendimet dhe vlerësimet dokumentohen në dosje dhe një kopje u jepet prindërve kujdestarë.

17.10 Vlerësime të tjera suplementare bëhen në raste të abuzimeve, neglizhimeve apo ankimeve serioze lidhur me familjen kujdestare.

SEKSIONI 3

INSTITUCIONET DHE STRUKTURAT E PËRFSHIRA NË SHËRBIMIN E KUJDESTARISË

18. POLITIKA EFEKTIVE PËR KUJDESTARINË

Këshilli bashkiak/i komunës dhe struktura të tjera lokale miratojnë politikat rajonale të kujdestarisë për fëmijë, alokojnë fondet e nevojshme për promovimin dhe ofrimin e shërbimeve parandaluese, të kujdestarisë, si dhe alternativave të tjera për mbrojtjen e sigurt të fëmijëve dhe të rinjve në nevojë.

Kriteret:

18.1 Këshilli bashkiak/i komunës miraton politikat lokale, dimensionin e shërbimit të kujdestarisë për fëmijët e komunitetit të vet, duke i harmonizuar ato me politikat kombëtare, bazuar në vlerësimet e nevojave komunitare për këtë shërbim, të siguruar nga informacionet e ndryshme statistikore të mbledhura nga drejtoritë përkatëse (arsimi, shëndetësia, komisaritet e policisë, zyrat rajonale të shërbimit, informacionet qytetare etj.).

18.2 Bashkia/komuna, mbi bazën e identifikimit të nevojave dhe mundësive financiare dhe kapaciteteve të shërbimit, alokon fondet për të krijuar, mbajtur dhe zgjeruar shërbimin e kujdestarisë, sipas specifikave moshore, sociale të target grupeve të ndryshme të fëmijëve me probleme dhe në nevojë, për t'u vendosur dhe mbrojtur nga shërbimet që ofrojnë familjet kujdestare në komunitetin përkatës.

18.3 Këshilli bashkiak/i komunës aprovon strukturën e sektorit të shërbimit social, i cili është përgjegjës teknik për zbatimin e të gjitha procedurave ligjore, për ngritjen dhe zbatimin e shërbimit të kujdestarisë në zonën që ka nën juridiksion pushteti vendor përkatës.

18.4 Bashkia/komuna miraton projekte partneriteti, tipologji të reja, praktika të mira të shërbimit të kujdestarisë, vendos marrëdhënie kontraktuale bashkëpunimi me organizata/agjenci të licencuara, brenda apo jashtë vendit që kanë kapacitete dhe mundësi dhe shfaqin angazhim në zbatim të politikave lokale të kujdestarisë për fëmijë në nevojë.

18.5 Këshilli bashkiak/i komunës njihet dhe analizon (jo më pak se dy herë në vit) zbatimin e politikave lokale të shërbimit të kujdestarisë, bazuar në analizat dhe raportet formale dhe informale të monitorimit dhe inspektimit të shërbimit të kujdestarisë, me qëllim vlerësimin permanent të performancës së këtij shërbimi në çdo komunitet.

18.6 Pranë Zyrës së Ndhmës dhe Përkujdesit Shoqëror në bashki/komunë ngrihet Komisioni Multidisiplinar i Kujdestarisë për vlerësimin paraprak të rasteve të kujdestarisë për fëmijë, i cili në çdo kohë ka në dispozicion, të miratuara nga strukturat përgjegjëse vendimmarrëse, një numër familjesh të përzgjedhura dhe të trajnuara, të gatshme për të qenë familje kujdestare dhe për të ofruar shërbimin e kujdestarisë.

18.7 Sektori i shërbimeve sociale në bashki/komunë në raste të veçanta, kur është e nevojshme dhe në interes të plotësimit sa më mirë të kushteve të kujdestarisë, bashkërendon punën me sektorët homologë në bashki/komuna të tjera të vendit, në lidhje me transferimin e fëmijëve në familje kujdestare jashtëkomunitare, mbi bazën e marrëveshjeve ligjore dhe modaliteteve financiare, dy-ose shumëpalëshe.

18.8 Sektori i shërbimeve sociale në bashki/komunë mban regjistër specifik të evidentimit të fëmijëve në nevojë, gjeneraliteteve të tyre, të familjeve kujdestare, protokolle të rregullta (dokumentacionin ligjor) në lidhje me transferimin e fëmijëve në bashki/komuna të ndryshme të vendit.

19. MENAXHIMI DHE MONITORIMI I SHËRBIMIT TË KUJDESTARISË

Pushteti vendor është përgjegjës për përzgjedhjen cilësore të familjeve kujdestare. Ai organizon dhe plotëson të gjitha kushtet e domosdoshme për ofrimin e shërbimit të kujdestarisë në komunitetin e vet, në përputhje me standardet shtetërore të shërbimit të kujdestarisë, duke qenë subjekti përgjegjës për zbatimin e kushteve ligjore, standardeve dhe ofrimit të shërbimit me profesionalizëm nga punonjësit socialë dhe kujdesit nga familjet kujdestare. Inspektorati i

Ndihmës Ekonomike, Pagesës për Aftësi të Kufizuar dhe Shërbimeve Shoqërore është përgjegjës për monitorimin e standardeve të shërbimit të kujdestarisë në të gjithë vendin.

Kriteret:

19.1 Strukturat përgjegjëse të pushtetit vendor sigurojnë ofrimin në sasinë, cilësinë e kërkuar dhe në kohën e duhur të shërbimit të kujdestarisë nëpërmjet familjeve kujdestare për fëmijët në nevojë të komunitetit.

19.2 Pushteti lokal merr të gjitha masat e nevojshme që struktura të specializuara (sektori i shërbimeve sociale dhe Inspektorati i Ndihmës Ekonomike, Pagesës për Aftësi të Kufizuar dhe Shërbimeve Shoqërore në nivel qendror dhe rajonal) të funksionojnë efektivisht duke monitoruar periodikisht (sipas standardeve) ofrimin e shërbimeve të mëposhtme:

- Evidentimin, përzgjedhjen dhe vlerësimin e fëmijëve në nevojë për shërbimin e kujdestarisë;
- Përgatitjen nga ekipi multidisiplinar i planit individual të përkujdesit për çdo fëmijë të sistemuar në kujdestari;
- Sigurimin e kushteve normale për të siguruar shërbim të personalizuar për fëmijën dhe organizimin e vlerësimeve periodike të cilësisë së tij;
- Përzgjedhjen me kritere të rrepta ligjore dhe sociale të familjeve kujdestare;
- Vlerësimin e staturës qytetare, të garancive morale dhe kushteve materiale të jetesës që janë të domosdoshme për familjen që ofron kujdestari;
- Koordinimin e veprimtarisë kualifikuese të familjes kujdestare me strukturat e specializuara të Shërbimit Social Shtetëror për organizimin e procesit të trajnimit të tyre;
- Monitorimin, vlerësimin periodik të statutit të familjeve kujdestare, ndryshimet që ndodhin, mbi bazën e analizave dhe vlerësimeve të procesit monitorues;

19.3 Pushteti lokal për të përmbushur nevojat me shërbime në kuadrin e ofrimit të një shërbimi cilësor të kujdestarisë, mund të kontraktojë organizata joqeveritare/ agjenci të licencuara, të cilat mund të angazhohen në përmbushjen e një shërbimi të caktuar apo të gjithë ciklit lokal/rajonal të shërbimit të kujdestarisë. Marrëveshje dypalëshe nënshkruhen ndërmjet tyre ku një vend të veçantë zënë procedurat e monitorimit të shërbimit.

19.4 Sektori i shërbimeve sociale pranë bashkive/komunave, Komisioni Multidisiplinar dhe Ofruesit e Shërbimit të Kujdestarisë kanë sistem të mbledhjes së informacionit dhe përpunimit të të dhënave mbi këto aspekte:

- Rekrutimi dhe sigurimi i numrit të nevojshëm të familjeve kujdestare në dispozicion të nevojave të identifikuara nga pushteti vendor;

- Numri i fëmijëve të sistemuar në kujdestari;
- Numri i fëmijëve në nevojë për një familje kujdestare;
- Vlerësimi i sistemimeve aktuale;
- Ankimimet e bëra lidhur me aspekte të ndryshme të shërbimit, procedurat e ndjekura për zgjidhjen e tyre dhe rezultatet e arritura;
- Fëmijë të sistemuar në kujdestari me marrëveshje dypalëshe jashtë territorit që ka në juridiksion pushteti vendor.

19.5 Niveli lokal i shërbimit të kujdestarisë përbëhet nga këto struktura që kanë përgjegjësi komplementare për zbatimin e shërbimit të kujdestarisë në komunitet:

- Zyrat e sektorit të shërbimeve sociale;
- Sektori i fëmijëve;
- Shërbimet e përkujdesit komunitar;
- Organizatat joqeveritare/agjenci të licencuara që njohin dhe kanë kapacitete të zbatojnë procedurat për përzgjedhjen e fëmijëve, të cilët kanë nevojë për shërbimin e kujdestarisë apo shërbime të tjera alternative, për përzgjedhjen e familjes kujdestare, sistemimin e fëmijëve në kujdestari, monitorimin dhe mbështetjen e fëmijës, të familjeve biologjike dhe të familjeve kujdestare për të përmbushur objektivat e planit individual të përkujdesit.

19.6 Për të ofruar shërbim cilësor të kujdestarisë për fëmijë në këto struktura përzgjidhet një staf profesionistësh, i kualifikuar dhe me eksperiencë.

19.7 Për të ofruar një shërbim cilësor kujdestarie nga pushteti lokal monitorohen:

- zbatimi i kriterëve të përzgjedhjes së fëmijëve në nevojë për shërbim kujdestarie;
- zbatimi i procedurave në ofrimin e shërbimit të kujdestarisë;
- performanca e punonjësit social gjatë ofrimit të shërbimeve;
- zbatimi i planeve të kujdesit të fëmijës;
- zbatimi i procedurave në përzgjedhjen dhe rekrutimin e familjeve kujdestare;
- respektimi i afateve të vendosura;
- procesi i ankimimit, konsiderimi dhe zgjidhja e tyre;

-marrëdhënia me Komisionin Multidisiplinar të Kujdestarisë, linjat dhe cilësia e komunikimit.

19.8 Për të siguruar një shërbim cilësor të kujdestarisë, nga Inspektorati i Ndihmës Ekonomike, Pagesës për Aftësi të Kufizuar dhe Shërbimeve Shoqërore në nivel rajonal monitorohen:

- Zbatimi i legjislacionit nga pushteti lokal, shërbimet e përkujdesit omunitar/organizata/agjenci të licencuara;
- Efektiviteti i përdorimit të fondeve;
- Zbatimi i standardeve të shërbimit;
- Zbatimi i procedurave dhe afateve kohore të parashikuara;
- Procesi i rekrutimit dhe trajnimit të familjes kujdestare;
- Funksionimi i strukturës përkatëse që merret me çështjet për fëmijët, organizatave/agjencive të licencuara në ofrimin e shërbimit cilësor të kujdestarisë;
- Mbledhja e informacionit, të të dhënave mbi nevojat për shërbim dhe përqindjen e plotësimit të tyre, evidenton arsyet e këtyre raporteve për ofrimin e shërbimit.

19.9 Për të siguruar një shërbim cilësor të kujdestarisë në të gjithë vendin, nga Inspektorati i Ndihmës Ekonomike, Pagesës për Personat me Aftësi të Kufizuar dhe Shërbimeve Shoqërore monitorohen:

- zbatimi i legjislacionit për të identifikuar përmirësimet e nevojshme;
- zbatimi i standardeve;
- alokimin e fondeve dhe efektivitetin e përdorimit të tyre;
- funksionimin e të gjitha strukturave të përfshira në shërbimin e kujdestarisë;
- bashkëveprimin institucional;
- mbledhja dhe administrimi i informacionit të shërbimit të kujdestarisë në nivel kombëtar.

19.10 Sektori i shërbimeve sociale raporton në këshillin bashkiak/komunës për të gjitha aspektet e shërbimit të kujdestarisë duke përfshirë: rekrutimin dhe ruajtjen/mbajtjen e familjeve kujdestare; numrin e rasteve të vendo sura në kujdestari, numrin e fëmijëve në nevojë në pritje për t'u vendosur në kujdestari; përshtatjen e fëmijës në familjen aktuale kujdestare, pasqyrimin dhe ankesat në lidhje me shërbimin e kujdestarisë; largimet nga shërbimi i kujdestarisë dhe perspektiva individuale e fëmijëve të larguar: procedurat e ndjekura në zgjidhjen e vështirësive dhe rezultatet e arritura.

19.11 Inspektorati i Ndhmës Ekonomike, Pagesës për Personat me Aftësi të Kufizuar dhe Shërbimeve Shoqërore për të gjitha shkeljet e vëna re njofton strukturën përgjegjëse të caktuar nga Ministri i Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta. Struktura përgjegjëse në fund të çdo viti bën bilancin e inspektimit të standardeve të shërbimit të kujdestarisë në të gjithë vendin dhe mbi bazën e situatës nxjerr konkluzione për cilësinë, nevojat dhe bën propozime për ndërhyrje në kuadrin ligjor, përmirësimin e standardeve të shërbimit të kujdestarisë dhe standardeve të rekrutimit të familjes kujdestare, propozon për zgjerimin e tyre dhe fondeve sipas nevojave të identifikuar nga informacioni sasior dhe cilësor i grumbulluar nga organet e pushtetit vendor.

20. TRAJNIMI DHE KUALIFIKIMI

Institucionet e përfshira në ofrimin e shërbimit të kujdestarisë, publike apo private, organizatat joqeveritare, agjenci të licencuara rekrutojnë staf profesionist, të kualifikuar për të siguruar një shërbim cilësor për fëmijët në nevojë.

Kriteret:

20.1 Institucionet e përfshira në ofrimin e shërbimit të kujdestarisë, publike apo private, agjenci të licencuara rekrutojnë staf profesionist, të kualifikuar për të siguruar një shërbim cilësor për fëmijët në nevojë.

20.2 Institucionet përgjegjëse hartojnë me saktësi detyrat e përgjegjësitë e punonjësve të përfshirë në shërbimin e kujdestarisë.

20.3 Ekspertët identifikojnë nevojat për trajnime për të gjithë punonjësit e përfshirë në shërbimin e kujdestarisë.

20.4 Shërbimi Social Shtetëror (drejtoria e trajnimit, projekteve dhe monitorimit) vlerëson nevojat lokale dhe nacionale për kualifikimin e përgjithshëm dhe të specializuar të stafeve të politikëbërjes dhe zbatimit të shërbimit të kujdestarisë. Shërbimi Social Shtetëror, në bashkëpunim me ekspertë, pedagogë të Fakultetit të Shkencave Sociale, organizata joqeveritare me ekspertizë harton kurrikula dhe module trajnime dhe organizon trajnime për stafet që përfshihen në ofrimin e shërbimit të kujdestarisë nëpërmjet formimit të vazhduar të të gjithë aktorëve të përfshirë në hartimin e politikave, drejtimin e institucioneve sociale të pushtetit vendor dhe familjes kujdestare.

20.5 Sektori i Shërbimeve Sociale në bashki/komunë, struktura përkatëse që merret me çështjet për fëmijët në bashki/komunë, organizata, agjenci të kontraktuara për ofrimin e shërbimit të kujdestarisë përzgjedh familjet kujdestare, organizon dhe ndjek procesin e formimit dhe trajnimit të familjes kujdestare për të qenë e gatshme për të ofruar shërbimin e kujdestarisë. Kujdestaria cilësore për fëmijët në nevojë ofrohet nga familje kujdestare të trajnuara dhe të gatshme për të ofruar shërbimin.

21. KUJDESTARI CILËSORE PËR FËMIJËT NË NEVOJË OFROHET NGA FAMILJE KUJDESTARE TË TRAJNUARA DHE TË GATSHME PËR OFRIMIN E SHËRBIMIT

Pushteti vendor, shërbimet e përkujdesit komunitar, organizatat dhe agjencitë e licencuara, bazuar në nevojat e identifikuar në bashkitë/komunat përkatëse, mundësojnë dhe sigurojnë familjet kujdestare të gatshme për sistemimin e fëmijëve në nevojë në kujdestari.

Kriteret:

21.1 Sektori i shërbimeve sociale në bashki/komunë, minibashkitë, organizata, agjenci të kontraktuara për ofrimin e shërbimit të kujdestarisë hartojnë strategji për rekrutimin e familjeve kujdestare, duke vlerësuar informacionin dhe të dhënat e mbledhura lidhur me nevojat e fëmijëve për t'u vendosur në kujdestari duke vlerësuar kontingjentin e përzgjedhur të familjeve kujdestare me një profil të caktuar në përputhje me nevojat e fëmijëve që do të vendosen në kujdestari.

21.2. Seksioni i ndihmës dhe shërbimeve sociale në bashki/komunë, minibashkitë, organizata, agjenci të kontraktuara për ofrimin e shërbimit të kujdestarisë, zbatojnë procedura të caktuara për të standardizuar procedurat dhe përmirësuar mundësitë e përzgjedhjes së familjes kujdestare, në radhë të parë brenda rrethit të të afërmeve, miqve, dhe mundësisht brenda në komunitetin e fëmijëve në nevojë.

21.3 Pushteti vendor, Zyra e Ndihmës dhe Përkujdesit Shoqëror në bashki/komunë, shërbimet e përkujdesit komunitar, organizata dhe agjenci të licencuara organizojnë fushata publicitare për tërheqjen, seleksionimin dhe rekrutimin e familjeve në shërbimin e kujdestarisë. Në këtë proces synohet të përzgjidhen familje kujdestare, në përputhje me nevojat e fëmijëve dhe brenda komuniteteve ku ata jetojnë. Në këtë proces mendohet edhe për përzgjedhjen e familjeve kujdestare rezervë, familjet kujdestare në raste emergjente dhe ato të cilat do të shërbejnë si familje kujdestare në afate disaditore.

21.4 Fushatat publicitare vënë në përdorim të gjitha mjetet e medias së shkruar dhe asaj elektronike, kontaktime me përfaqësues të komunitetit, institucionet edukative, qendrat shëndetësore duke dhënë informacion të qartë, të plotë dhe të drejtpërdrejtë mbi shërbimin e kujdestarisë në të gjitha etapat e tij.

21.5 Struktura përkatëse që merret me çështjet për fëmijët, shërbimet e përkujdesit komunitar, organizata joqeveritare/agjenci të licencuara janë të gatshme të presin të interesuarit/aplikantët, të mundësojnë informimin e tyre paraprak mbi shërbimin dhe të organizojnë procesin e mëtejshëm të vlerësimit brenda afateve të përcaktuara kohore.

22. FAMILJA KUJDESTARE PËR KUJDES TË VEÇANTË

Pushteti vendor, shërbimet e përkujdesit komunitar, organizatat dhe agjencitë e licencuara, bazuar në nevojat e identifikuar në bashkitë/komunat përkatëse, mundësojnë dhe sigurojnë familjet kujdestare të posaçme për fëmijët/të rinjtë me aftësi të kufizuara apo me probleme në sjellje etj.

Kriteret:

22.1 Standarde dhe kriteret që zbatohen për shërbimin e kujdestarisë aplikohen po kështu edhe për rastet kur ofrohet shërbimi i kujdestarisë së posaçme. Përveç tyre hartohen dhe politika dhe procedura të posaçme për të mbështetur familjet kujdestare që ofrojnë kujdestari/kujdes të veçantë për fëmijët me aftësi të kufizuara apo me probleme të sjelljes.

22.2 Vlerësimi i fëmijëve me nevoja të veçanta kryhet nga Komisioni Multidisiplinar si për të gjithë fëmijët e tjerë, por në këtë rast angazhohen edhe profesionistë të fushës (si mjekë, edukatorë specialë, psikologë, psikiatër etj.), për të vlerësuar përmbushjen e kushteve të veçanta të familjes kujdestare, në përputhje me nevojat e identifikuara të fëmijës me aftësi të kufizuara /probleme të sjelljes.

22.3 Sektori i shërbimeve sociale në pushtetin vendor garanton se të gjithë personat e familjes për "kujdestari të posaçme" janë trajnuar për raste të veçanta dhe janë të aftë dhe me eksperiencë për të ofruar "kujdestarinë e posaçme".

22.4 Për familjet kujdestare, që ofrojnë një kujdes të posaçëm janë të detyruara trajnime specifike dhe të vazhdueshme, në përputhje me nevojat e veçanta të fëmijëve me aftësi të kufizuara/ probleme të sjelljes dhe konform praktikave më të mira të shërbimit të kujdestarisë specifike.

22.5 Fëmijëve në kujdestari të posaçme u ofrohet arsimimi i përshtatshëm në varësi të moshës dhe zhvillimit.

23. KOMISIONET MULTIDISCIPLINARE TË KUJDESTARISË

Komisionet Multidisiplinare të Kujdestarisë, të ngritura pranë sektorit të shërbimeve sociale në bashkitë dhe komunat përkatëse, janë një organizëm i përbërë nga përfaqësues të disiplinave të ndryshme. Ata mundësojnë verifikimin e cilësisë së procedurave të ndjekura në vlerësimin e familjeve kujdestare. Ata rekomandojnë një familje kujdestare në interesin më të mirë të fëmijës.

Kriteret:

23.1 Kriteret dhe procedurat që ato do të ndjekin për vlerësimin e familjes kujdestare, do të parashikohen në një akt nënligjor.

24. DEKLARIMI I SHQETËSIMEVE DHE ANKIMIMI

Inspektorati i Ndhmës Ekonomike, Pagesës për Aftësi të Kufizuara dhe Shërbimeve Shoqërore në nivel qendror dhe rajonal, Zyra e Ndhmës dhe e Përkujdesjes Shoqërore në bashki / komunë, organizatat joqeveritare/agjenci të licencuara në ofrimin e shërbimit të kujdestarisë kanë procedura të qarta për të siguruar që fëmijët, familjet e tyre, familjet kujdestare dhe të tjerë persona dashamirës dhe të interesuar mbi mirëqenien e fëmijës, të deklarojnë shqetësimet dhe ankesat rreth çdo aspekti të shërbimit të kujdestarisë.

Kriteret:

24.1 Të gjitha strukturat e përfshira në shërbimin e kujdestarisë brenda dhe jashtë pushtetit vendor kanë procedura të qarta, të njohura dhe të afishuara publikisht të përgjegjësive, detyrimeve dhe të drejtave reciproke ndërmjet palëve të përfshira në shërbim, fëmija, familja kujdestare, familja biologjike, zyrat e pushtetit vendor, Inspektorati i Shërbimeve Shoqërore në nivel qendror dhe rajonal, media, shoqëria civile, grupet e interesit etj.

24.2 E drejta e ankimit është pjesë e së drejtës së fëmijës dhe ato pasqyrohen dhe në marrëveshjen e nënshkruar ndërmjet palëve.

Një kopje e shkruar e procedurave të ankimit u jepet edhe fëmijëve në një format të përshtatur në përputhje me moshën, prindërve biologjikë dhe familjes kujdestare.

Ato janë të pasqyruara në mënyrë të dukshme në ambientin ku jeton fëmija dhe janë të hapura për të gjithë aktorët e shërbimit të kujdestarisë.

24.3 Familja kujdestare, prindërit biologjikë, të afërmit e fëmijës, përfaqësues të pushtetit vendor dhe të Komisionit Multidisiplinar të Kujdestarisë njohin përgjegjësitë, detyrimet dhe të drejtat e palëve në shërbimin e kujdestarisë, të cilat bazohen në standardet specifike të kujdestarisë.

24.4 Procedurat e ankimit duhet të përmbajnë:

- Cilat nga deklaratat e bëra nga palët do të quhet ankesë;
- Si një fëmijë do të ndihmohet për të bërë një ankesë;
- Afate të përcaktuara për analizën e ankesës dhe kthimin e përgjigjes ndaj ankuesit;
- Hapat që do të ndiqen për të zgjidhur problemin (afatet kohore, personat përgjegjës për investigimin e problemit, ku dhe si do të dokumentohet informacioni i mbledhur, rezultatet e nxjerra rreth ankesës së bërë);
- Shkallë të tjera ku mund të apelojë personi, kur është i pakënaqur me rezultatet.

24.5 Ofruesi i Shërbimit të Kujdestarisë duhet:

- Të ndihmojë fëmijët, familjet e tyre, ato kujdestare dhe persona të tjerë të interesuar për mirëqenien e fëmijës, që të deklarojnë shqetësimet dhe ankesat rreth çdo aspekti të shërbimit të kujdestarisë;
- T'i informojë ata mbi të drejtën e tyre për të përfituar nga shërbimet falas, të cilat ekzistojnë brenda zyrës apo jashtë saj;
- Të lehtësojë përfitimet e tyre nga këto shërbime;

- Të sigurojë që zëri i palëve të interesuara, shqetësimet apo kërkesat e tyre të dëgjohen.

24.6 Procedura të qarta dhe të sakta të marrëdhënieve midis sektorit të shërbimeve sociale të pushtetit vendor, familjes kujdestare dhe fëmijës që është vendosur në kujdestari, kusht për vlerësimin e cilësisë dhe marrëdhënieve në shërbimin e kujdestarisë dhe kusht për të vlerësuar "kënaqësinë apo pakënaqësinë" e fëmijës që është vendosur në kujdestari të përkohshme.

Përfshirje në procesin e monitorimit të cilësisë së shërbimit, përveç strukturave të Inspektoratit të Shërbimeve Shoqërore në nivel qendror dhe rajonal edhe të vetë fëmijës, të afërmeve të tyre, apo përfaqësues nga strukturat e komunitetit dhe të shoqërisë civile që janë të interesuara për mbarëvajtjen e procesit të kujdestarisë.

24.7 Mënyra të qarta dhe procedura të lehta për të realizuar dhe bërë efektive të drejtën e fëmijës për ankimim në pushtetin vendor dhe në të gjitha nivelet e Inspektoratit të Ndihmës Ekonomike, Pagesës për Personat me Aftësi të Kufizuar dhe Shërbimeve Shoqërore.